

СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА У ПРАЦЯХ М. Д. КОНДРАТЬЄВА

О. А. Кузнецов, к. і. н., доцент, Національна металургійна академія України,

Інститут інтегрованих форм навчання, alexsandrkuznetsov1956@mail.ru

Методологія дослідження. Теоретично-методологічну основу дослідження склали принципи історизму, об'єктивності та системності. Використовувались як спеціальні, так і міждисциплінарні методи пізнання: порівняльно-історичний – при дослідженні соціальної основи, на базі якої відтворюється вся структура економічних відносин та виникає такий відносно самостійний сегмент суспільного життя як економіка; конкретно-історичний – при аналізі соціально-філософських і соціологічних поглядів М. Д. Кондратьєва, з яких послідовно виводиться його концепція соціальної економіки, що базується на стохастичному методі соціально-економічного аналізу; методи статистики – при фіксуванні закономірностей суспільного життя, що виникають як стійкі й довгострокові тенденції його організації та функціонування.

Результати. Визначено бачення М. Кондратьєвим предмета економічної теорії. Показано, що розробка методологічної проблематики здійснюється Кондратьєвим на базі його концепції соціальної економіки, а саме, тієї її частини, де він намагається дати обґрунтування і пояснення реалізації соціально-економічних законів в межах соціальних систем. Визначено методологічну особливість концепції соціальної економіки Кондратьєва, яка полягає в тому, що він, розробляючи визначення господарського життя суспільства, розглядає її як реальну сукупність. Остання, володіючи своєю конкретною системною якістю, є органічною частиною соціального цілого, взятого лише в спеціальному розрізі.

Новизна. Встановлено, що вперше у світовій економічній науці М. Д. Кондратьєв зумів довести, що час є самостійною і важливою категорією, з якою треба рахуватися при регулюванні господарства будь-якої країни. Великі цикли, на думку вченого, народжуються після або разом із серйозними нововведеннями в економічному житті суспільства (упровадження значних винаходів і відкриттів учених, поява на світовому ринку нових груп країн і т.д.).

Практична значущість. Результати дослідження й висновки М. Д. Кондратьєва можна послідовно застосовувати у багатьох випадках: при аналізі економіки сільського господарства, промисловості, кон'юнктури світового господарства на сучасному етапі розвитку та при дослідженні інших проблем.

Ключові слова: соціальна економіка, соціально-економічний устрій, економічна теорія, економічна кон'юнктура, суспільний добробут, наукове прогнозування, інституціоналізація.

Література

1. Україна-2014: соціально-економічна криза та пошук шляхів реформування. Експерти про стан і перспективи економіки. Громадяни про ситуацію в країні, про владу, її підтримку, відповідальність. – К. : Центр Розумкова, видав. «Заповіт», 2014.

Ukrayina-2014: sotsialno-ekonomichna kryza ta poshuk shlyakhiv reformuvannya. Eksperty pro stan i perspektyvy ekonomiky. Hromadyany pro sytuatsiyu v krayini, pro vladu, yiyi pidtrymku, vidpovidalnist [Ukraine-2014: social-

- economy crises and reformation ways search. Experts about economy state and perspectives. Citizens about situation in state, about power, her support, responsibility]. – К. : Tsentr Rozumkova, vydav. «Zapovit», 2014.
2. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег. Избранное. / Пер. с англ. – М. : ЭКСМО, 2008.
- Keyns Dzh. M. *Obshchaya teoriya zanyatosti, protsenta i deneg. Izbrannoe* [Common engaged theory, per cent and money. Elected.] . / Per. s angl. – М. : EKSMO, 2008.
3. Шумпетер Й. Теория экономического развития. – М., 1982.
- Shumpeter Y. *Teoriya ekonomicheskogo razvitiya* [Economy development theory]. – М., 1982.
4. Митчелл У. Экономические циклы. – М., 1930; Мизес Л. фон. Человеческая деятельность: трактат по экономической теории. – Челябинск: Социум, 2005.
- Mitchell U. *Ekonomicheskije tsikly* [Economy cycles]. – М., 1930; Mizes L. fon. *Chelovecheskaya deyatelnost: traktat po ekonomicheskoy teorii*. – Chelyabinsk : Sotsium, 2005.
5. Бродель Ф. Время мира. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. – Т.3. – М., 1992.
- Brodel F. *Vremya mira. Materialnaya tsivilizatsiya, ekonomika i kapitalizm* [Peace time. Material civilization, economy and capitalism]. – Т.3. – М., 1992.
6. Rostow W.W. The stages of Economic Growth. N.Y. 1960. (Ростов В. В. Стадии экономического роста. – Нью-Йорк, 1981.
- Rostow W.W. The stages of Economic Growth. N.Y. 1960. Rostou V. V. *Stadii ekonomicheskogo rosta*. – Nyu-Jork, 1981.
7. Абалкин Л. Научное наследие Н. Д. Кондратьева и современность // Вопросы экономики. – 1992. – №10. – С. 4–17.
- Abalkin L. *Nauchnoe nasledie N. D. Kondrateva i sovremennost* [Science legacy N. D. Kondratev and contemporary] // *Voprosy ekonomiki*. – 1992. – №10. – P. 4–17.
8. Давыдов Ю. Н. Д. Кондратьев и вероятностно-статистическая философия социальных наук // Кондратьев Н. Д. Основные проблемы экономической статистики и динамики. – М., 1991. – С. 453–524.
- Davydov Yu. N. D. *Kondratev i veroyatnostno-statisticheskaya filosofiya socialnykh nauk* [N. D. Kondratev and probable-statistic philosophy of social sciences] // *Kondratev N. D. Osnovnye problemy ekonomicheskoy statiki i dinamiki*. – М., 1991. – P. 453–524.
9. Макашева Н. Н. Д. Кондратьев и экономическая мысль первой четверти XX в.: проблемы методологии // Экономика и математические методы. – 1992. – Т.28. – вып.2. – С. 165–173; Она же. Первая книга Н. Д. Кондратьева о конъюнктуре и некоторые проблемы исследований экономического цикла // Кондратьев Н. Д. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения. – М., 2002. – С. 737–750; Она же. Загадка Н. Д. Кондратьева: Неоконченная теория динамики и методологические проблемы экономической науки // Вопросы экономики. – 2002. – №3. – С. 14–16.
- Makasheva N. N. D. *Kondratev i ekonomicheskaya mysl pervoy chetverti XX v.: problemy metodologii* // *Ekonomika i matematicheskie metody*. – 1992. – Т.28. – вып.2. – P. 165–173; Ona zhe. *Pervaya kniga N. D. Kondrateva o konunktury i nekotorye problemy issledovaniy ekonomicheskogo tsikla* // *Kondratev N. D. Bolshie tsikly konunktury i teoriya predvideniya*. – М., 2002. – P. 737–750; Ona zhe. *Zagadka N. D. Kondrateva: Neokonchennaya teoriya dinamiki i metodologicheskie problemy ehkonomicheskoy nauki* // *Voprosy ehkonomiki*. – 2002. – № 3. – P. 14–16.
10. Меньшиков С. М. Длинные волны в экономике. Как общество меняет кожу / С. М. Меньшиков, А. А. Клименко. – М., 1989.
- Menshikov S. M. *Dlinnye volny v ekonomike. Kak obshchestvo menyaet kozhu*. [Long waves in economy. How society changes the skin] / S. M. Menshikov, A. A. Klimenko. – М., 1989.
11. Полетаев А. Концепция «длинных волн» в историко-социальных исследованиях (Исторический обзор) / А. Полетаев, И. Савельева // Рабочий класс и современный мир. – 1988. – №5. – С. 219–227.

Poletaev A. *Kontsepsiya «dlinnykh voln» v istoriko-sotsialnykh issledovaniyakh (Istoricheskiy obzor)* [«Long waves» conception in history-social investigation (Historical review)] / A. Poletaev, I. Saveleva // *Rabochiy klass i sovremennyy mir*. – 1988. – №5. – P. 219–227.

12. Яковец Ю. Наследие Н. Д. Кондратьева: взгляд из XXI века // Кондратьев Н. Д. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения. – М., 2002. – С. 708–736.

Yakovets Yu. *Nasledie N. D. Kondrateva: vzglyad iz XXI veka* [N. D. Kondratev legacy: view from XXI age] // *Kondratev N. D. Bolshie tsikly konunktury i teoriya predvideniya*. – М., 2002. – P. 708–736.

13. Макконнелл К. Р., Брю С. Л. Экономика: Принципы. Проблемы и политика: в 2 т.: пер. с англ. – М., 1996. – С. 66–67.

Makkonnell K. R., Bryu S. L. *Ekonomiks: Printsipy. Problemy i politika* [Economics: Principles. Problems and politics] : v 2 t.: per. s angl. – М., 1996. – P. 66–67.

14. Леонтьев В. Экономическое эссе. Теории, исследования, факты, политика / В. Леонтьев. – М., 1990.

Leontev V. *Ekonomicheskoe esse. Teorii, issledovaniya, fakty, politika* [Economy composition. Theories, investigations, facts, politics] / V. Leontev. – М., 1990.